

Az Egyház magát vagy Krisztust keresi?

– „láthatóan” egy évvel 2017 előtt

Felügyelői jelentés a Magyarországi Evangélikus Egyház

Északi Egyházkerületének 2016. évi áprilisi közgyűlése számára

Reménységgel, elszánással és egymást biztatva készülünk évek óta annak az áldásnak a mind teljesebb megélésére, hogy a reformáció félezer évének ünneplése éppen nekünk kínál lehetőséget hitünkben való bizonyágtételre a közfigyelem előtt és segítséget ad számunkra önmagunkba nézni, önvizsgálatot tartani. Luther Márton útmutatása szerinti Krisztus-követőként az intézményi hanyatlást megállítani, az isteni kegyelmet befogadni és embertársainkban a Krisztus-arcot meglátni képes keresztényként, jól kormányzott egyházi közösségként állhatunk csak meg a mindennapi ítéletek előtt is.

Túlfeszített szervezeti önmarcangolás volna egyházkerületünk elmúlt egy évét mindezen mérnünk, azonban arról nem mondhatunk le, hogy szembesítsük magunkat keresztényi elküldetésünk maximáival. Egyházi stratégiánk („Láthatóan evangélikus”) ugyanakkor világosan kijelöli a mindennapi egyházi munkánk során ennek megnyilvánulásait. Jelentésemben ezen felelősséggel veszem sorra az egyházkerületi felügyelői szolgálatom során 2015–2016-ban elvégzett teendőket, tapasztalásokat és igyekezek összefoglalóan tájékoztatást adni az országos fejleményekről. Végezetül néhány olyan kérdést emelek ki, melyek továbbgondolása véleményem szerint elengedhetetlen a következő időszakban.

1. Találkozásaink

Egyházkerületünk működését elnöktársam, Fabiny Tamás püspök jelentése alaposan és tárgyyszerűen mutatja be, amihez fontos alapul szolgálnak espereseink beszámolóí. Ezt nem csupán technikai szempontból tartom célravezető megoldásnak, hanem a keresztényi szubszidiaritás elvének érvényesülését is példázza az információk, cselekvések és felelősségek illetékes megosztása, az érdekeltekhez és érintettekhez kapcsolása, általuk való hitelesítésük. Ezt a példát követni javaslom felügyelői körben is.

A beszámolóhoz jómagam néhány konkrét esemény illetve tevékenységi irány kiemelését teszem hozzá:

a; kerületi missziós nap Debrecenben

Őszi közgyűlésünkön már részletesebben beszéltünk róla, de a hivatalos jelentésben is feltétlenül essék szó a találkozó tanulságairól. A debreceni és nagytemplomi helyszínválasztás merész lépés volt, aminek kimenetét egyértelműen sikeresnek tartom. A debreceni testvérek példaszerűen teljesítették szervezési vállalásukat, Hajdú–Szabolcs gyülekezeteinek áldozatos és üzenetértékű közreműködéséért hálásak lehetünk, a nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium tanárainak és diákjainak szolgálataért, a kálmánháziak bizonyágtételéért. Vagyis, a missziós nap a miénk volt, magáénak érezte az egyházkerület. Református környezetben, református püspöki részvétellel kifejeztük vágyunkat és elköteleződésünket a keresztény egység mellett. Az igehirdetések megoldásai impulzívak és korszerűek lettek, a csoportfoglalkozások kellőképpen elgondolkodtattak. Az egymással újra találkozó testvérek öröme és élménye bizonyította, hogy egyáltalán nem elavult forma a missziós nap, „csupán” meg kell találnunk a valódi célját és tartalmát. Az idén különleges feladatunk lesz a nemzetközi keresztény találkozóval összeszervezett speciális missziós napi alkalom, de erről külön napirendi pontban beszélünk majd.

b; munkaévkedő lelkészkonferencia Piliscsabán

Lelkészeink hivatásbeli és testvéri közössége az egyik legfontosabb alapzata Egyházunk működésének, ezért is fájónak tartom, hogy egyházkerületünk lelkészeinek fele sem vett részt elejétől a végéig az alkalmon, rövidebb–hosszabb időre is csupán kevesebb, mint hattizedük jelent meg. Különösen az intézményekben szolgáló lelkészek távmaradása volt feltűnő, pedig ők is integráns részei egyházkerületünknek, ennek tudatosítása elengedhetetlen feladatunk.

A főtéma, a prédikációk kérdése nyilván identitásában érinti a lelkészeket, érzékenységük ennek értékelése kapcsán érthető. Egyházi hagyományunk és liturgikus rendünk okán ugyanakkor az igehirdetések gyülekezeteink számára is identitáskérdések, ezért a befogadók szempontjai nem lehetnek másodlagosak. Bízom benne, hogy sikerül gyülekezeti–intézményi szinten megteremteni az érdemi visszajelzések formáit, ez segítséget adhat lelkészek számára is. Erre azért is szükség van, mivel Piliscsabán is láttuk, milyen sokszínű egyházunk a prédikációk felfogásában (s nyilván a mögöttük ösztönzően működő kegyességi, teológiai irányzatokban), azonban egy-egy gyülekezetben egy (legfeljebb egy-két) prédikációs vagy kegyességi/teológiai felfogás érvényesül.

c; pályázatok

A pályázatok átfonják egyházi életünk egészét, mind a külső (kötségvetési illetve európai uniós), mind a belső források elérése, majd a vállalások teljesítése igen sok (meggyőződésem szerint túlságosan sok) energiánkat veszi el. A külső forrásokhoz jutásban igyekeztünk egyházi, egyházkerületi preferenciákat érvényesíteni a szabály szerint kötelező ajánlásokkal, de Magyarországon működően ezeket a leleményes testvérek időnként megkerülték. Pénzben ez bizonyára hoz, szervezeti és testvéri egységben, bizalomban, jó rendben azonban biztosan visz. A belső pályázatok szempontjainak kialakítása és lebonyolítása példászerű, ebben külön is köszönöm Bak Péter felügyelőhelyettes testvérünk munkáját, valamint Balicza Máté püspöki titkár közreműködését.

A következő uniós forrásidőszakban is megpróbáljuk az egyházi stratégia, különösen az élő gyülekezetek erősítésének elveit érvényesíteni. A foszladozó egyházszervezetre adandó szervezeti válaszaink támogatása, különösen az innovatív gyülekezeti és hálózatos lelkesítő szolgálatok szervezésének támogatása kiemelt prioritásunk lesz, ilyenek végiggondolását ösztönözzük a pályázati támogatásokkal is. Fontos volna előrelépni egy északi egyházkerületi szellemi, rendezvényi bázis létrehozásában, ami egyben módszertani-gyülekezeti szervezési támogató funkcióval is bírna, tehát indokolt lehet ennek érdekében koordinálni a gyülekezeti pályázati erőfeszítéseket is.

d; oktatási intézményeink

A 2014–2015-ös év fájdalmas eseményei után jóleső örömmel számolhatok be arról, hogy Miskolcon a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola nyugodt körülmények között folytatta munkáját, a szakmai előrelépések is láthatóak. Komoly fejlesztések elé nézünk Aszódon, általános iskolával bővül az intézmény, Isten áldását kérjük az új feladatok teljesítésére, különösen iskolánk társadalmi integrációt is teljesítő küldetésére. Óvodáink jó híreket kapunk, ez örömteli jövőépítése is egyházunknak.

Országos, de kerületi elnökségünk javaslatára kialakított egyházvezetési döntés született arról, hogy Nyíregyházán átfogó elemzés készül az evangélikus oktatás helyzetéről, kilátásáról. Furcsa és keresztény közegekben nem értelmezhető viszonyokat, indulatokat tapasztalunk, miközben szakmai kérdések sora vár megoldásra az egymás mellett, de sajnos nem együttműködő általános iskola és középiskola kapcsán, ahol a gyülekezeti és országos fenntartás szempontjait is egyeztetnünk kell. Sajnálám, ha ebben az ügyben nem volnánk képesek a

gyülekezeti autonómia és az evangélikus egyházi érdek normális összehangolására, ez súlyos töréseket okozna a nyíregyházi evangélikus jelenlétünk távlataiban is. Egyházkerületünk elnöksége (maga mögött tudva a teljes országos egyházvezetés támogatását) elkötelezett az iskolák és kollégium integrált működése iránt, mert szakmailag csak ez értelmezhető. Természetesen a konkrét szervezeti megoldás sok szempontnak kell megfeleljen, ezek egyeztetését megkezdjük.

2. Beszámolás az országos egyházi fejleményekről

Országos egyházi rendezvényként nagy reménységgel készültünk fél évtized után újra az ***Evangélikus Presbiterok Országos Találkozójára***. Az EPOT megmutatta egyházunk erősségeit és hiányosságait egyaránt. Visszaigazoló és lélekben is erősítő volt megtapasztalni, hogy az ország minden részéből érkezett gyülekezeti szolgálattévőkben ott él a közösség vágya, az együtt imádkozás, gondolkodás, éneklés, beszélgetés öröme. Szervezési ügyetlenkedéseink remélhetően hasznosulnak az idei nemzetközi találkozó technikai előkészítésében, hiszen a helyszín ugyanaz, a lágymányosi Tüskecsarnok. Ennél is fontosabb tanulság, hogy sokkal markánsabban és bátrabban kell tudnunk megfogalmazni üzeneteinket egymás számára, nem lefékezve óvatossággal, programtúlsúlyfóliással a Szentlélek remélt kiáradását. A bátorság és feladatvállalás azonban elsősorban felügyelői szinten kell, hogy megjelenjen ilyen esetekben, hiszen nekünk kell hittel telve hívnunk a testvéreket a találkozásokra, legyen az EPOT, keresztény találkozó, missziós nap vagy a reménység szerint mind több gyülekezetközi és gyülekezeten belüli találkozás.

Egyházunk központi kérdése a ***misszió***, ezért is üdvözlendő, hogy az Egyház missziós stratégiája igen nagy figyelmet kapott. Őszi közgyűlésünkön a missziós lelkészi beszámoló kapcsán már volt erről szó körünkben, most arról számolhatok be, hogy a zsinati és nyilvános viták nyomán idén februárban Hafenscher Károly és Szeverényi János testvéreink kezdeményezésére Révfülöpön találkozott több lelkészünk is, kötetlen beszélgetésben szólni erről. Őszinte, mély beszélgetésekről szólnak a hírek, aminek egyik eredménye, hogy a missziológia oktatása erőteljesebb hangsúlyt kap a Teológián. A missziós kérdések napirenden tartása továbbra is feladatunk, a kegyességi irányzatok megléte pedig egyházkerületünk realitásai közé tartozik.

Két korábban megkezdett, közgyűléseinken részletesen tárgyalt program megvalósulása is zajlott. Az ***Evangélikus Hittudományi Egyetem*** fejlesztése tananyagokban, a

Valláspedagógiai Tanszék létrehozásában és új oktatók felvételében öltött testet. Örülünk ezeknek, de ösztönözzük a mind ütemesebb és határozottabb lépésekre az Egyetemet. Ugyanakkor az EHE közös felelősségünk is. Mindenekelőtt abban, hogy legyen megfelelő számú és minőségű a lelkészutánpótlás. Sajnos, itt nem számolhatunk be emelkedő tendenciákról, ezért külön is hangsúlyozom a gyülekezetek, lelkészek, felügyelők dolgát abban, hogy a hívő, értelmes és az Egyház iránt elkötelezett fiatalok pályaválasztásakor hívják fel a figyelmet a lelkészi hivatásra is.

Az ***Evangélikus Információs Szolgálat*** létrejöttéről hallottunk tájékoztatást ősszel, idén pedig már kezünkbe vehettük a megújult Evangélikus Élet magazint és kéthetentei információs párját. A visszajelzéseket nemrég értékelte az Országos Elnökség. A magazinjelleg frissülést, nyitottságot eredményezett, a teológiai orientációban és egyháziasságban viszont szükségesnek tartjuk az erősítést. A kéthetentei négyoldalas kiadvány ebben a formájában nem szerencsés, itt más megoldást várunk. Azt viszont csak a gyülekezeti–intézményi információs aktivitás biztosíthatja, hogy az egyházi sajtó gyökerezzen mélyen az evangélikusságban, internetes felületein pedig jelenjen meg mind többféle téma, vélemény az egyházunkból. Személyes véleményem mint médiával foglalkozó kutatónak és a társadalom felé nyitó egyházi kommunikáció szorgalmazójának: elsődlegesnek azt tartom, hogy a meglévő egyházi közösségünket szólítsa meg az egyházi média.

A Zsinat legutóbbi ülése első olvasatban foglalkozott egy jóval korábbi bizottsági anyag továbbvitele alapján a ***lelkészházasságok*** gondjaival. A „Láthatóan evangélikus” stratégiánk kiemelt pontja lelkésztestvéreink munkájának támogatása, személyes szolgálatvállalásuk erőnk szerinti segítése. Nagyon fontosnak tartom, az Egyház ne csupán szankciókkal válaszoljon a házasságok válságának lelkészi körben is lecsapódó jelenségével, hanem teremtse meg a prevenció eszközeit is. Közös felelősségünk olyan működési feltételeket kialakítani a lelkészek számára a gyülekezetvezetési teendők ésszerű megosztásával, ami teret hagy a magánéletre és a lelkészi elküldetés megélésére. Ennél is fontosabbnak érzem, hogy szertetettel, odafigyeléssel forduljunk lelkészeinkhez, akik ugyanolyan esendő emberek, mint mi magunk vagyunk. Az pedig természetesen diszciplináris megoldásokat kíván, hogy a helyrehozhatatlanná vált lelkész-házasságok vagy az egyházi morális normákkal szembenálló lelkészi életvitel ne zavarhassa meg, ne hitelteleníthesse az egyházszerzői, prédikációs, úrvacsora-kiszolgáltatói, hitoktatási munkát.

3. Amiről közösen kell gondolkodunk, amiért közösen kell imádkoznunk.

Egyházi szolgálatunk konkrét ügyeiben könnyű elveszni, elsodornak minket a szembenézésektől – jómagam személy szerint is gyakran érzem ezt az időnként futószalagon hozott pénzügyi, szervezeti döntések árjában. Ezért is fontos támogatás számomra, ha egy-egy gyülekezeti látogatáson (amelyből most sem jutott elég), vagy prédikációban, vagy püspökeink, egyházi gondolkodóink, vagy akár más felekezeti hiteles keresztények megnyilvánulásaiban (mint például Róma jezsuita püspöke) felelő szavakat hallok.

Van mire rákérdezni, van min elgondolkodni, van mihez Isten segítségét kérni. Nyilván személyes preferenciákat mutat, ha kiemelem az engem most leginkább foglalkoztató ügyeket, nem a megválaszolás, csupán a szóba hozás igényével s azzal a javaslattal az egyházkerület számára, hogy ne hagyjuk ezeket belefakulni a hétköznapijainkba vagy a bezárkózásainkba.

- A közélet és a média zavarossága elfedi előlünk a menekültek, a lakóhelyüket bármilyen okból elhagyó, boldogulásukat kontinensünkön kereső tömegek megjelenésében az egyházi teendőt. Súlyos veszély Egyházunkra, keresztény identitásunkra, ha politikusi okoskodások, leginkább csak féloldalas magyarázatok és prognózisok alapján fogalmazzuk meg magunkat a migráció ügyében. A tömegmédia és tömegdemokrácia korában könnyű magyarázatok, hamiskodások és primitív ösztöneinkre rájátszó manipulációk uralkodnak, ezekről állampolgárként ítéljen ki-ki belátása szerint. De nem tudok elképzelni olyan egyházi magatartást, ami egy rosszul értelmezett politikai lojalitás vagy társadalmi felelősségvállalás örve alatt eltekint elsődleges mivoltunktól, kereszténységünkötől, amely a bajba jutottaknak segítséget, a nélkülözőknek és üldözötteknek menedéket, az otthonatlanoknak szeretetet nyújtó krisztusi könyörület kínál. Eközben pedig különösen is forduljunk imádsággal és támogatással az üldöztetést szenvedő keresztény testvéreink felé a Közel-Keleten is.
- Hasonlóan ne hagyjuk, hogy a zajló és láthatóan még tovább fokozódó migránsügyi kampányok eltereljék figyelmünket a szegénység, nélkülözés és kirekesztettség hazai botrányáról. Milliós tömegű honfitársunk él reménytelenségben, legyünk erőnk szerint támaszaik, vigasztalóik és legyünk végre minden erőnkkel megkerülhetetlen, elhallgattathatatlan és lekenyerezhetségetlen felkiáltójelek a döntéshozók, a nyilvánosság számára ügyükért. Országosan és helyi szinten egyaránt.
- Nem független ettől oktatási hálózatunk kérdése sem. Az oktatásügy ma országos kérdés, joggal. Az egyházi iskolák mentesek az állami rendszer sok gondjától, de a valódi,

mély problémák minket is elérnek. Versenyképes tudás, a gyerekek életének megkönnyítése a felesleges terhelések helyett, a motiválás nehézségei a motiválatlan közegben, új pedagógiai módszerek, az integráció realitásai, a szociális és etnikai szegregáció leküzdése – emellett pedig a gyülekezetépítést szolgáló iskolai munka. Meggyőződésem, hogy csak akkor van értelme fenntartanunk iskoláinkat, ha mindezekben az állami iskoláknál sokkal-sokkal jobbak tudunk lenni

Végezetül, jelentésem címére térek vissza. A magunk keresése mint életforma, jellegzetes kamaszkori sajátosság, kedves is tud lenni és izgalmas. De kétezzer évvel Krisztus után, ötszáz évvel a reformáció kezdete után, közel három évtizeddel az egyházi felszabadulásunk után ideje volna magunkra találnunk – ez viszont csak akkor fog sikerülni, ha nem magunkat, hanem Krisztust keressük. Ezért fejezem be ugyanúgy a 2017-es év előtérbe helyezésével, mint tavaly, hiszen ezt az alkalmat nem szabadna elszalasztanunk.

Köszönöm a segítségeket, bizalmatokat, imádságaitokat, amivel támogattatok eddig is, hogy a magam módján részt vehessek ebben. Köszönöm elnöktársam együttműködését és türelmét, a bővebb elnökség közreműködését, a Püspöki Hivatal munkatársainak munkáját.

Kérem a Közgyűlés véleményét, kritikáját, iránymutatását a további munkához, leginkább pedig a testvéri segítséget, támogatást!

2016. április 22.

Dr. Fábri György
egyházkerületi felügyelő